

TẠP CHÍ NGHIÊN CỨU

PHẬT HỌC

CƠ QUAN NGÔN LUẬN CỦA TRUNG ƯƠNG GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM

ISSN: 2734-9195

GIÁ TRỊ VĂN HÓA PHẬT GIÁO TRONG ĐỜI SỐNG TINH THẦN CỦA NGƯỜI DÂN VIỆT NAM HIỆN NAY

TẠP CHÍ NGHIÊN CỨU

PHẬT HỌC

CƠ QUAN NGÔN LUẬN CỦA TRUNG ƯƠNG GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM

ISSN: 2734-9195

ThS Nguyễn Tiến Đạt, Trường Sĩ quan Chính trị, Bộ Quốc phòng
ThS Nguyễn Việt Tiến, Học viện Chính trị, Bộ Quốc Phòng

Tóm tắt: Trong quá trình hình thành, phát triển Phật giáo Việt Nam đã có nhiều đóng góp đối với sự phát triển kinh tế - xã hội của dân tộc. Đặc biệt, Phật giáo tác động đến nhiều mặt trong đời sống tinh thần của người dân từ đạo đức, phong tục, tập quán, văn hóa, nghệ thuật, tạo nên sự gắn kết giữa đạo với đời, góp phần làm phong phú đời sống văn hóa tinh thần dân tộc. Do đó, thấy được giá trị bền vững của văn hóa Phật giáo trong đời sống tinh thần của người dân Việt Nam làm cơ sở đề ra chủ trương xây dựng, phát triển những giá trị tốt đẹp của văn hóa Phật giáo.

Từ khóa: Đời sống tinh thần, Phật giáo, văn hóa, Việt Nam,...

Đặt vấn đề

Phật giáo là một tôn giáo lớn của thế giới, đồng thời cũng là một học thuyết mang đậm tính triết học sâu sắc. Toàn bộ giá trị văn hóa Phật giáo được kết tinh, thể hiện rõ nét trong nội dung của giáo lý đạo Phật theo cấp độ nhận thức, tâm lý và hệ tư tưởng. Trong giai đoạn hiện nay Phật giáo đang có sự phục hồi và phát triển một cách nhanh chóng. Trong quá trình tồn tại, phát triển Phật giáo đã không ngừng thể hiện vai trò giáo dục, định hướng giá trị đạo đức. Mặc dù, các thế lực thù địch quốc tế cũng đang tìm mọi cách lợi dụng tôn giáo (trong đó có Phật giáo) như một công cụ - một phương tiện để thực hiện chiến lược “diễn biến hòa bình” hòng xóa bỏ mọi thành quả của chủ nghĩa xã hội trên đất nước ta. Do đó, cần có quan điểm toàn diện về điều kiện tồn tại của Phật giáo làm cơ sở khoa học rút ra những quan điểm, biện pháp giúp phát huy giá trị văn hóa Phật giáo trong đời sống tinh thần của xã hội Việt Nam hiện nay.

Du khách thập phương lễ Phật chùa Quán Sứ, Hà Nội - Ảnh: Minh Minh

Nội dung

1. Tình hình Phật giáo hiện nay

Đạo Phật được truyền vào Việt Nam từ đầu Công nguyên và trở thành một tôn giáo của dân tộc. Trải qua suốt chiều dài của lịch sử dựng nước và giữ nước, trong sự nghiệp giải phóng dân tộc, thống nhất đất nước, cũng như xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa ngày nay. Theo đó, có mối quan hệ mật thiết với tư tưởng, tinh thần dân tộc và đã có sự biến đổi cho phù hợp với đặc điểm đời sống tinh thần của người Việt. Theo đó, Phật giáo luôn đóng góp trong khối đoàn kết toàn dân tộc, trên các lĩnh vực kinh tế - xã hội, chung sức, đồng tâm xây dựng, phát triển đất nước. Đồng thời, Phật giáo không chỉ khuyên con người dứt bỏ tham, sân, si, phát triển bốn đức tính vô lượng từ, bi, hỷ, xả mà còn khuyên nhủ con người tránh những sai lầm có tính giáo điều như quá nệ vào thần khải, quá nệ vào truyền thống, lập luận

đơn thuần, xem xét sự vật một cách hời hợt, chỉ chấp nhận một quan điểm, lý thuyết... Đặc biệt, Phật giáo hôm nay đã có những biến đổi quan trọng theo hướng thích ứng với nhu cầu của nhân sinh, của xã hội hiện đại.

Thời gian gần đây, công tác hoằng pháp ở các chùa tiếp tục được phát triển. Vào các sáng thứ bảy hoặc chủ nhật, nhiều chùa duy trì thuyết giảng Phật pháp, tích cực tổ chức truyền Tam quy ngũ giới cho phật tử để phát triển tín đồ. Các chùa lớn như chùa Quán Sứ, chùa Trấn Quốc, chùa Bái Đính, chùa Tam Chúc... mỗi buổi giảng kinh số lượng tín đồ lên đến hàng nghìn người; thông qua việc giảng kinh góp phần nâng cao trình độ hiểu biết về đạo cho tín đồ. Giáo hội đã mở các lớp đào tạo bồi dưỡng thuyết giảng Phật pháp trong các mùa An cư Kiết hạ hằng năm và các buổi thuyết giảng định kỳ cho các phật tử. Ngoài ra, công tác nghiên cứu khoa học, nghiên cứu các vấn đề giáo lý Phật giáo, biên soạn các giáo trình Phật học từng bước được chú trọng. Công tác in ấn, tuyên truyền của Giáo hội Phật giáo Việt Nam trong thời gian qua cũng đạt được nhiều thành tựu đáng kể. Ngoài ra, nhiều cuộc hội thảo về Phật giáo có nội dung gắn liền giữa Phật giáo với văn hóa xã hội, giáo dục, đạo đức mang tính nhân văn sâu sắc. Có thể nói, số lượng các phật tử đang có xu hướng ngày càng tăng lên. Trình độ học vấn của tăng ni không ngừng được nâng cao với hệ thống đào tạo từ sơ cấp đến cao cấp Phật học, một số tăng ni được cử đi du học tại nước ngoài.

Ngoài những công việc mang tính tôn giáo, các tín đồ Phật giáo còn tham gia hoạt động mang tính thế tục, xã hội như quyên góp từ thiện, lập quỹ khuyến học, triển khai các khóa tu mùa hè cho học sinh, sinh viên... Đặc biệt, Phật giáo tích cực thực hiện phong trào thi đua xây dựng “Chùa tinh tiến” có nhiều đóng góp trên các lĩnh vực y tế, giáo dục và từ thiện nhân đạo. Bên cạnh đó, Phật giáo còn tích cực vận động tài vật cứu trợ đồng bào bị thiên tai, xây dựng nhà tình nghĩa, nuôi dưỡng mẹ Việt Nam anh hùng, xây dựng đường xá, hỗ trợ học bổng cho sinh viên nghèo hiếu học, các thương bệnh binh, bệnh nhân nghèo... Ngoài ra, tại các chùa đã kết hợp hoạt động của tôn giáo với hoạt động sản xuất để tạo ra của cải vật chất phục vụ nhu cầu cuộc sống tu hành và cho xã hội. Đây là nét mới của hoạt động Phật giáo trong sự phát triển nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa.

Sau hơn 35 năm, đất nước đổi mới, Phật giáo đã có những bước phát triển đồng bộ, tích cực. Đời sống tôn giáo mở rộng và phát triển từ cảnh quan chùa đến nội dung phương thức hoạt động. Hoạt động của Phật giáo có nhiều đóng góp tích cực cho đời sống nhân sinh. Một bộ phận không nhỏ người dân đã gửi gắm niềm tin vào Phật giáo, lấy chuẩn mực của đạo đức Phật giáo để điều chỉnh hành vi, cách ứng xử trong các mối quan hệ xã hội. Trước xu thế toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế diễn ra sâu rộng, Phật giáo vẫn tiếp tục xu hướng nhập thế, ngày càng quan tâm và tham gia nhiều hơn vào các hoạt động của đời sống kinh tế - xã hội. Vì thế, nghiên cứu những giá trị của văn hóa Phật giáo đối với nền văn Việt Nam nói chung và đời sống tinh thần của người dân nói riêng đòi hỏi cần phân tích, đánh giá đúng những giá trị cốt lõi của văn hóa Phật giáo. Trên cơ sở đó, có chủ trương, biện pháp duy trì, bảo tồn và phát huy những giá trị văn hóa Phật giáo trong xây dựng đời sống tinh thần cho nhân dân hiện nay.

2. Tác động của văn hóa Phật giáo đến đời sống tinh thần người dân Việt Nam

2.1. Tác động đến suy nghĩ của con người Việt Nam

Tư tưởng Phật giáo và suy nghĩ của người Việt Nam có mối quan hệ mật thiết, gắn bó. Cơ sở của sự hòa nhập đó là xuất phát từ đặc điểm của dân tộc Việt Nam là cư dân nông nghiệp trồng lúa nước với tín ngưỡng bản địa là đa thần giáo, con người Việt Nam hiền hòa, yêu nước, yêu hòa bình, vì nghĩa và giàu lòng nhân ái. Văn hóa Phật giáo với những giá trị tích cực như từ bi, hỷ xả, cứu khổ, cứu nạn, bình đẳng, bác ái dễ đi vào lòng người, phù hợp với phong tục, tập quán và hòa quyện vào nền văn hóa dân tộc Việt Nam. Thông qua điều kiện lịch sử, dân tộc Việt Nam với gần một ngàn năm Bắc thuộc, chịu biết bao đau khổ, khi Phật giáo được truyền vào Việt Nam, với những giá trị của mình, Phật giáo đã góp phần xoa dịu nỗi đau, nó như một liều thuốc an thần đối với nhân dân ta. Do đó, tư tưởng Phật giáo và suy nghĩ của con người Việt Nam có mối quan hệ mật thiết, gắn bó chặt chẽ. Thông qua những giá trị tích cực như từ bi, hỷ xả, cứu khổ, cứu nạn, bình đẳng, bác ái dễ đi vào lòng người tạo sự phù hợp với phong tục, tập quán con người Việt Nam.

2.2. Đời sống đạo đức

Phật giáo đã xây dựng được một hệ thống phép dưỡng sinh như thiên định xem đó là một phương pháp của sự tu luyện có tác dụng làm cho con người vượt qua những nỗi tức giận, những trạng thái tinh thần bất an để đạt đến sự thanh thản trong cuộc sống hiện thực. Văn hóa Phật giáo khuyên con người làm điều lành, tu nhân, tích đức hướng tới chuẩn mực đạo đức xã hội như hiếu thảo cha mẹ, trung thực, nhân ái, hướng tới cái thiện, tránh xa điều ác... Với những tư tưởng về “vô thường, vô ngã”, “từ, bi, hỷ, xả”, “luân hồi, quả báo”, “nhân quả”... Phật giáo đã phần nào đáp ứng nhu cầu về tâm linh của người dân Việt Nam. Mặt khác, đạo đức Phật giáo, góp phần bổ sung những giá trị đạo đức mới, phù hợp với tâm lý, đạo đức của người Việt, làm phong phú và sâu sắc thêm hệ giá trị đạo đức truyền thống của dân tộc. Phật giáo không khuyên con người hướng tới một thế giới an nhiên, hư ảo mà cần hướng tới chính là cuộc sống hiện thực này. Giáo lý từ bi của nhà Phật gạt bỏ, giao thoa với tinh thần yêu nước, lòng thương người đã góp phần tạo dựng nên một nếp nghĩ, cách sống, một giá trị đạo đức trong đời sống tinh thần của người Việt Nam, vì thế đạo đức Phật giáo đã hòa quyện với chủ nghĩa yêu nước. Người dân Việt Nam tìm thấy trong Phật giáo những giá trị đạo đức mang tính mẫu mực, phù hợp tâm lý, cốt cách người Việt đó là tư tưởng nhân đạo, tinh thần bác ái, cứu khổ, cứu nạn, vì cuộc sống bình yên của con người.

Phật giáo khuyên con người sống hướng thiện, tin vào nghiệp báo luân hồi... mà tự giác hành động hướng thiện. Có thể nói, những tư tưởng Phật giáo đều có giá trị giáo dục đạo đức rất lớn. Tình thương và lòng nhân ái sẽ giúp con người từ bỏ dần tính ích kỷ, từ bỏ lòng tham lam, sự sân hận và từ đó cũng diệt trừ được tam độc (tham, sân, si) đó chính là cội rễ nảy sinh sự xung đột, chiến tranh, bạo hành trong xã hội. Trong xu thế toàn cầu hóa đã tác động rất nhiều tới đời sống đạo đức xã hội, giải pháp tam độc “tham, sân, si” và ngũ giới của Đạo Phật còn có ý nghĩa thiết thực đối với đạo đức của con người; tư tưởng từ bi, cứu khổ và diệt khổ của Đạo Phật trong thời hiện đại vẫn còn nguyên giá trị. Phật giáo dạy con người biết yêu thương sự

sống, tình yêu đó bao trùm đến muôn loài, vạn vật.

2.3. Tác động tới phong tục, tập quán của nhân dân

Phật giáo với những nghi lễ, phong tục tập quán tạo nên nét đậm đà văn hóa Việt Nam. Trong đó, có tâm lý, đạo đức của người dân Việt, cũng như trong cách thức giao tiếp, ứng xử, trong phong tục, tập quán, góp phần hình thành những giá trị, chuẩn mực trong lối sống của con người Việt Nam. Phong tục tập quán thể hiện đặc sắc và tính đặc thù về văn hóa của mỗi dân tộc. Thông qua việc tìm hiểu phong tục tập quán, người ta tìm lại được những giá trị văn hóa mang bản chất truyền thống của các dân tộc. Đối với người Việt Nam, những phong tục tập quán chịu ảnh hưởng của Phật giáo khá nhiều. Hiện nay, Phật giáo tích cực thực hiện phong trào thi đua xây dựng “*chùa tinh tiến*”, triển khai các khóa tu mùa hè cho học sinh, sinh viên, có nhiều đóng góp trên các lĩnh vực y tế, giáo dục, từ thiện, nhân đạo như: trung tâm cai nghiện chùa Pháp Vân, câu lạc bộ Hương Sen,... hay hoạt động du lịch tín ngưỡng tại chùa Bái Đính, chùa Tam Chúc... Bên cạnh đó, Phật giáo còn tham gia tích cực vào đời sống an sinh xã hội như vận động cứu trợ đồng bào bị thiên tai, ủng hộ xây dựng nhà tình nghĩa, nuôi dưỡng mẹ Việt Nam anh hùng, trợ cấp học bổng cho sinh viên nghèo vượt khó, tham gia xây dựng nông thôn mới; ủng hộ các chiến sĩ nơi biên cương, hải đảo, hỗ trợ các thương binh, bệnh nhân nghèo, nhà dưỡng lão, mở lớp tình thương dạy chữ cho các cháu không có điều kiện đến trường, lập phòng khám từ thiện, tổ chức cai nghiện, giúp đỡ những mảnh đời éo le tái hòa nhập cuộc sống... Theo đó, Phật giáo đã tham gia có hiệu quả vào hoạt động an sinh xã hội, góp nâng cao đời sống vật chất, tinh thần cho nhân dân.

Ngoài ra, đức Phật đã khuyên con người nên chung sống hài hòa với thiên nhiên, sống hòa mình với muôn loài cây cỏ, hoa lá, chim muông, yêu thương tất cả sinh vật... “*Phật giáo còn in đậm dấu ấn của mình trong phong tục, tập quán của người dân như tập tục ăn chay, thờ Phật, phóng sinh và bố thí*”. Xuất phát từ tinh thần từ bi của đạo Phật, việc ăn chay, tục lệ bố thí và phóng sinh cũng đã và đang ăn sâu vào trong đời sống văn hóa tinh thần của người dân và ngày càng có xu hướng gia tăng. Mặt khác, một bộ phận người dân Việt Nam mặc dù không phải là tín đồ Phật giáo, nhưng vào những ngày rằm, mồng một hàng tháng và những ngày lễ của Phật giáo thường đến các chùa, nơi thờ tự với lòng thành kính để cầu khẩn cho gia chung được an lành, mạnh khỏe, bình an trong cuộc sống. Mặc dù, họ không hiểu rõ những giáo lý của nhà Phật, như “*Tứ diệu đế*”, hay “*Bát chính đạo*”; không biết căn cứ thuyết “*nhân quả*”, “*luân hồi*” nhưng họ có thể tin những điều đó dưới góc độ luân lý, đạo đức. Trong không gian tại chùa người ta cư xử với nhau có nghĩa, có tình, không ồn ào, xô bồ như các nơi khác; họ đến chùa với thời trang rất giản dị, kín đáo. Có thể thấy, giá trị văn hóa Phật giáo là nét đẹp hình thành, phát triển đời sống tinh thần của con người Việt Nam.

Trải qua suốt chiều dài lịch sử dân tộc, Phật giáo đã ảnh hưởng khá sâu đậm đến đời sống phong tục tập quán, lối sống và văn hóa nghệ thuật của người dân Việt Nam với đạo lý sống nhân ái, vị tha, hướng thiện, có tình, có nghĩa, sống giản dị, chân tình. thương yêu, giúp đỡ, đùm bọc lẫn nhau. Theo đó, ngoài công việc đời sống dân sinh, xây dựng và phát triển xã hội, nhiều người tìm đến chùa để cầu một sự yên tĩnh trong tâm hồn và cũng là để sinh hoạt văn

hóa cộng đồng.

Thượng cờ Tổ quốc tại chùa Hoàng Phúc, huyện Lệ Thủy, Quảng Bình.

3. Một số biện pháp phát huy giá trị văn hóa Phật giáo đối với đời sống tinh thần của người dân Việt Nam

Một là, tăng cường công tác quản lý Nhà nước đối với văn hóa Phật giáo trong nhân dân.

Hiện nay, lợi dụng xu thế toàn cầu hoá và hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng, các thế lực thù địch ráo riết đẩy mạnh âm mưu, chiến lược “*diễn biến hoà bình*”, kích động xu hướng chia rẽ, ly khai, gây mất ổn định xã hội, nhằm tạo thành các cuộc bạo loạn chính trị lấy cớ can thiệp, lật đổ ở một số quốc gia, trong đó có Việt Nam. Để thực hiện âm mưu đó, cùng với việc lợi dụng các vấn đề “*dân chủ*”, “*nhân quyền*” và “*dân tộc*” thì vấn đề “*tôn giáo*” được các thế lực thù địch sử dụng như một vũ khí đặc biệt quan trọng. Theo đó, các hoạt động lợi dụng tôn giáo được thực hiện một cách ráo riết nhằm chia rẽ khối đại đoàn kết toàn dân tộc, làm mất ổn định chính trị - xã hội ở những khu vực vùng sâu, vùng xa, những địa bàn kinh tế khó khăn, đặc biệt là đối tượng đồng bào người dân tộc thiểu số nhằm làm tới chuyển hoá chế độ xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam. Do đó, chủ trương, chính sách tôn giáo hiện nay là cần được đặt trong tổng thể chính sách xã hội. Trong việc quản lý hoạt động và tổ chức của tôn giáo nói chung và

Phật giáo nói riêng đòi hỏi Đảng, Nhà nước cần có những biện pháp ứng xử linh hoạt, tạo điều kiện cho các tín đồ tôn giáo làm tốt nghĩa vụ của người công dân. Điểm mới của chính sách tôn giáo hiện nay phải giải quyết đúng đắn hai mặt tín ngưỡng và chính trị - xã hội của các tín đồ tôn giáo. Việc xây dựng, ban hành luật pháp và các chính sách tôn giáo Phật giáo chính là nhằm từng bước khắc phục dần những mặt tiêu cực trong đạo đức Phật giáo, phát huy mặt tiến bộ, tích cực trong việc xây dựng một nền đạo đức xã hội lành mạnh, tiến bộ, văn minh. Vì thế, cần phải tiếp tục đổi mới, cụ thể hóa và thể chế hóa hơn nữa chính sách quản lý Phật giáo nhằm đáp ứng nhu cầu đời sống tinh thần cho nhân dân gắn với nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới.

Cấp ủy, đảng các cấp cần tập trung hoàn thiện đội ngũ cán bộ làm công tác tôn giáo, nâng cao trình độ chuyên môn, trình độ quản lý cho họ. Hơn thế, Nhà nước cần có chính sách quan tâm, cụ thể hóa và thể chế hóa đối với chính sách tôn giáo, tạo điều kiện để các vị chức sắc và tín đồ Phật giáo có thể tham gia tốt hơn nữa vào sự nghiệp phát triển kinh tế - xã hội. Phát huy mặt tích cực lành mạnh vốn có trong Phật giáo, những giá trị đạo đức nhân văn sâu sắc, góp phần làm trong sạch, lành mạnh đạo đức xã hội.

Hai là, nâng cao nhận thức về vai trò của văn hóa Phật giáo với đời sống tinh thần của người dân

Phật giáo đã trở thành một yếu tố cấu thành văn hóa tinh thần, gắn bó với lịch sử dân tộc. Tín ngưỡng Phật giáo đã góp phần làm phong phú thêm đời sống tinh thần của người cả nước. Do đó, cần tăng cường tuyên truyền giáo dục để người dân hiểu rõ và nhận thức đúng về vai trò của văn hóa Phật giáo trong đời sống xã hội. Ngoài ra, cần tuyên truyền cho đồng bào nâng cao tinh thần cảnh giác chống lại các thế lực phản động lợi dụng Phật giáo để truyền bá các hành vi mê tín dị đoan, làm ảnh hưởng đến thuần phong mỹ tục của dân tộc. Mặt khác, cần giáo dục, tuyên truyền cho người dân nhận thức đúng các giá trị chân, thiện, mỹ trong đạo đức Phật giáo, tạo động lực cho họ có ý thức phát huy những mặt tích cực của đạo đức Phật giáo trong giáo dục gia đình. Vấn đề nâng cao dân trí, nhận thức đúng về chủ nghĩa vô thần khoa học sẽ góp phần đẩy lùi những niềm tin ảo tưởng, giúp cho đồng bào có đạo làm chủ được bản thân mình, không sa vào mê tín dị đoan, phát huy được khả năng sáng tạo trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Ba là, ngăn chặn, khắc phục những ảnh hưởng tiêu cực trong sinh hoạt Phật giáo hiện nay

Thực tiễn hoạt động sinh hoạt tín ngưỡng, tôn giáo còn tồn tại không ít các hiện tượng mê tín, dị đoan như: xem tướng số, cúng sao giải hạn, đốt vàng mã... tại các cơ sở thờ tự của Phật giáo còn diễn ra khá phổ biến, gây tổn kém về kinh tế và ảnh hưởng xấu đến niềm tin người dân. Chùa chiền vốn là nơi thanh tịnh, giúp con người thư thái, tĩnh tâm. Nhưng cảnh chen lấn, xô đẩy của những dòng người đi lễ hội, đi chùa vào dịp đầu năm mới hoặc tuần, rằm cho thấy sự nhận thức của một bộ phận phật tử, nhân dân đối với Phật giáo còn nhiều mặt hạn chế mà chúng ta cần đấu tranh để xóa bỏ.

Để ngăn chặn và loại bỏ những biểu hiện mê tín dị đoan trong đời sống tinh thần của người dân, giúp tạo môi trường cho việc thực hành tín ngưỡng Phật giáo bảo đảm các giá trị tốt đẹp trong đời sống, cần xác định các nguyên tắc cơ bản trong nghiên cứu các giá trị có tính biện chứng, vận động trong thời gian, không gian và chủ thể tín ngưỡng, trên cơ sở đó thực hiện tốt công tác bảo tồn bảo lưu, phát triển bền vững giá trị, truyền thông Phật giáo; tôn trọng sự đa dạng, tính bản sắc và quyền tồn tại của mọi tín ngưỡng phù hợp tiêu chí “*phát triển theo quy luật của cái đẹp*”. Đồng thời, cần xác định việc ngăn chặn, bài trừ mê tín dị đoan là cần thiết và thường xuyên của mọi chế độ xã hội văn minh, để xã hội ngày càng phát triển, bảo đảm những giá trị chân, thiện, mỹ và đạo đức nhân văn.

Bốn là xây dựng môi trường chính trị lành mạnh và nâng cao đời sống vật chất và tinh thần cho phật tử.

Quá trình hình thành, phát triển nhân cách của con người luôn chịu sự tác động rất lớn từ môi trường hoạt động của họ. Hoàn cảnh môi trường như thế nào thì sẽ tạo ra những nhân cách như thế đó. Xây dựng môi trường văn hóa chính trị lành mạnh và nâng cao đời sống vật chất, tinh thần cho phật tử trong học tập, rèn luyện và hoàn thiện bản thân mình. Trong đó, cần chăm lo, xây dựng mối quan hệ đoàn kết trong tập thể; quan tâm giáo dục chính trị, tư tưởng, tình cảm yêu nước, yêu chủ nghĩa xã hội, quyền và nghĩa vụ công dân cho mỗi phật tử.

Muốn xây dựng môi trường chính trị lành mạnh, nâng cao đời sống vật chất và tinh thần cho

phật tử đòi hỏi cần bảo tồn, phát huy những giá trị của văn hóa Phật giáo, đưa hình ảnh những mái chùa trở thành biểu tượng thân thương, thấm sâu vào tiềm thức, trở thành một phần tâm hồn của con người Việt Nam. Đồng thời, có những chủ trương, chính sách quan tâm hơn nữa tới đời sống vật chất và tinh thần của các tín đồ Phật tử. Thường xuyên giáo dục, nâng cao nhận thức, trách nhiệm cho mọi người lấy đạo pháp phục vụ dân tộc; hướng dẫn sinh hoạt Phật giáo lành mạnh, trong sáng, phát huy những giá trị tốt đẹp của đạo đức Phật giáo trong đời sống cộng đồng. Tăng cường thực hiện chính sách xóa đói giảm nghèo, nâng cao đời sống vật chất và tinh thần cho tín đồ Phật giáo. Mặt khác cần tạo điều kiện cho giới tăng ni - Phật tử tham gia vào hoạt động kinh tế - xã hội, chính trị, văn hóa, để gắn bó với thực tiễn đời sống xã hội, khơi dậy tinh thần làm chủ đất nước, đóng góp sức lực của mình cho công cuộc đổi mới đất nước và xây dựng đời sống văn hóa xã hội chủ nghĩa.

4. Kết luận

Trong giai đoạn hiện nay cần đánh giá đầy đủ những giá trị của văn hóa Phật giáo đối với đời sống tinh thần của con người Việt Nam. Từ đó, kế thừa, phát huy những giá trị tích cực, hạt nhân hợp lý trong quá trình phát triển xã hội, đáp ứng tốt nhu cầu đời sống tâm linh của con người. Điều này Đảng ta khẳng định: “Phát huy những giá trị văn hóa, đạo đức tốt đẹp và các nguồn lực của các tôn giáo cho sự nghiệp phát triển đất nước”. Thực tiễn cho thấy Phật giáo không ngừng vận động biến đổi cho phù hợp với điều kiện, hoàn cảnh mới. Do đó, cần phải có quan điểm toàn diện, khoa học trong nghiên cứu sự tồn tại, phát triển của văn hóa Phật giáo. Đây là cơ sở tiếp tục khái quát, chỉ ra những ảnh hưởng của văn hóa Phật giáo. Trên cơ sở đưa ra những quan điểm, biện pháp phát huy mặt tích cực, hạn chế tác động tiêu cực của tư tưởng Phật giáo suy nghĩ, đời sống tinh thần của người dân Việt Nam hiện nay.

ThS Nguyễn Tiến Đạt, Trường Sĩ quan Chính trị, Bộ Quốc phòng
ThS Nguyễn Việt Tiến, Học viện Chính trị, Bộ Quốc Phòng

CHÚ THÍCH

Đỗ Thu Hường, Vai trò của Phật giáo trong đời sống xã hội Việt Nam hiện nay, Luận văn thạc sĩ, Hà Nội, tr.96

Đảng Cộng sản Việt Nam, Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập I, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2021, tr. 171.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Sổ tay Công tác tôn giáo, Nxb Tôn giáo, Hà Nội, 2018, tr.49.

Đảng Cộng sản Việt Nam, Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập I, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2021.

Đảng Cộng sản Việt Nam, Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập II, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2021.

Đặng Nghiêm Vạn (chủ biên), Những vấn đề về lý luận tôn giáo ở Việt Nam, Nxb Khoa học xã hội, Hà Nội, 2012.

Đỗ Thu Hường, Vai trò của Phật giáo trong đời sống xã hội Việt Nam hiện nay, Luận văn thạc sĩ, 2010, tr. 96